

Hej och glad sommar alla stolpverkare!

Vi vill börja med att säga **tack** till er som deltog och bidrog till ett så trevligt stolpverksseminarium i april i år!

I detta andra nyhetsbrev år 2018 kommer vi rapportera om- och uppmärksamma de stolpverksevent som har hållits under våren och försommaren, som årsstämman, kursen i stolpverk i Östersund, stolpverksträff på lokal nivå mm. vad vi arbetar med i föreningen för tillfället liksom kommande evenemang och långsiktiga planer.

Vi vill påminna er som inte har betalat in medlemsavgiften för 2018, gör det, så missar ni inget!

Nya medlemmar följer länken; <http://stolpverk.org/bli-medlem/> . Är du sedan innan en registrerad medlem så är det bara att betala in 500 sek till vårt bankgiro nummer 5201-8231 för medlemskap 2018, om du har ett svenskt bankkonto. Om du bor utanför Sverige klickar du på detta:

<http://stolpverk.org/bli-medlem-utanfor-sverige/>

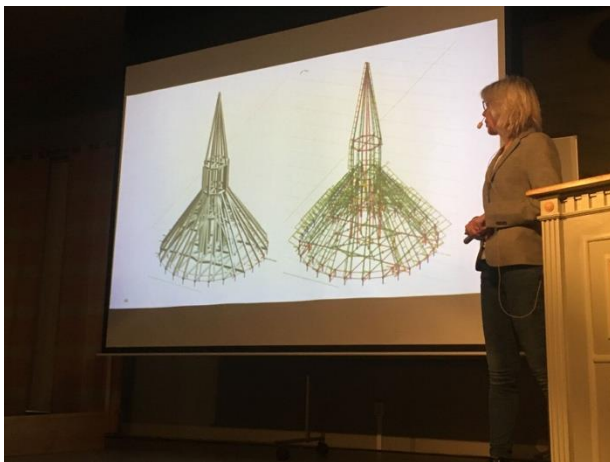

Årsstämma och seminarium i Mariestad

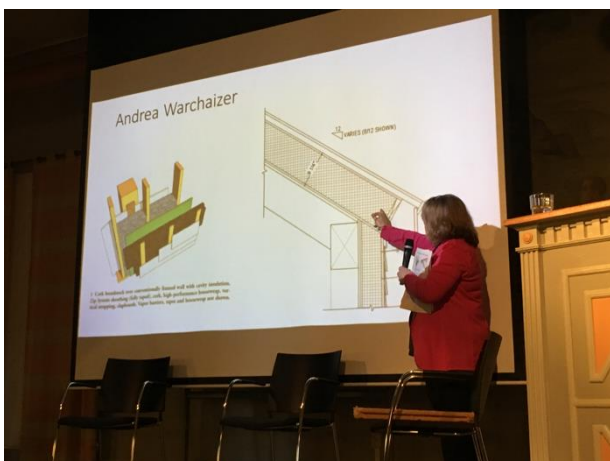
Våren 2018-detta har hänt!

Årsstämman i Mariestad, vår stora satsning, gick av stapeln i mars 2018. Vi är supernöjda över de fullspäckade dagarna och upplever att många av oss som deltog fick med oss matnyttig kunskap om hur dagens stolpverksbyggande ser ut. Vi fick in några utvärderingar på plats, vill du utvärdera i efterhand så går det jättebra att skicka in synpunkter till info@stolpverk.org.

Styrgruppen för seminariet bra feedback och koll på vad som känns viktigt för föreningen att fokusera på. En riktig hit var Open mic, det var kul att så många ville vara med och delta. Nästa gång utökar vi tiden för detta liksom tid för paneldebatt. Vi har fått värdefulla synpunkter från de arkitekter som var med. Vi har också sett att intresset för det traditionella stolpverket samt den ekologiska biten som många av oss är intresserade av, det praktiska momentet saknades av många, inklusive oss själva. Vi lovar att något praktiskt inslag kommer till nästa träff!

Ylva Sandin, RISE, föreläser om konstruktörens roll och arbete. Foto MG.

Andrea Warchaizer USA föreläser om arkitektur och konstruktion. Foto MG

Rupert Newman visar hur han och sitt team bygger stolpverksbuss i Storbritannien. Foto MG

Kati Joula-Alanens föreläsning, Use of Natural Materials with Timber Frame, som hölls på seminariet finns nu utlagd på You-tube. Se filmen här; <https://youtu.be/dd3MYi9Kb94>

Stort tack till fenomenala Robert Starratt som har hjälp oss med detta! Förhoppningsvis kommer flera av dessa föreläsningar på samma sätt som ovan.

Kati föreläser om ekologiskt byggande i kombination med stolpverkskonstruktioner. Foto M.G.

Ny styrelse

Under årsstämman valdes nya styrelsemedlemmar in i styrelsen.

Nya medlemmar är;

Ordinarie: Sofie Campanello arkitekt i Göteborg, Sverige och Trond Oalann, Byggmester i tradisjonell tømring/ Espeland Norge. Sen tidigare valda på två år finns Johannes Kästel ordförande Ulrik Hjort Lassen sekreterare, Kristoffer Fredrikssen Webb, Maria Grönberg och Johan Jönsson

Suppleanter: Fredrik Sjöblad, timmerhantverkare/hantverkare, Fiskars, Finland, Frida Sewén timmerhantverkare Göteborg, Sverige

Varmt välkomna till er!

Tack för er insats och den här tiden till er som lämnar styrelsen; Lennart Pranter, Petra Ensjö Einarson och Karl-Magnus Melin .

Kurs på Jamtli, Östersund

Även i år hölls en populär kurs i stolpverk på Jämtlands läns museum med Jack Sobon, USA. Nedan finns en rapport från Mats Almlöf, som är timmerman på Jamtli och ansvarar för kursen.

Stolpverksverandan börjar ta form. Foto MA.

Ett användbart utrymme med vacker utsikt. Foto MA.

Rapport från

Jamtli museum arrangerade en kurs i Timber Frame med Jack Sobon som instruktör som varade i 7 dagar i mitten av maj. Kursen blev en succé med 24 deltagare inkl. 3 praktikanter/lärlingar från Jamtli. Geografisk spridning från Skåne till Piteå samt Yoshi från Japan, nu boende i Finland.

Vi hade förberett för Jämtlands sommar vilket innebär snabba väderomslag, från +25 till +5 på en dag. 3 stora tält, där vi hade möjlighet att bara använda taken om vädret tillät. Jack hade tagit fram en ritning på en veranda med måtten 15 x 36 fot, som skulle byggas på en av våra logar och det förekom faktiskt historiskt. I.o.m. att vi är ett friluftsmuseum, bör vi tänka på vad vi tillför för byggnader på området och i vilken stil det byggs. Vi på Jamtli håller på att utveckla en större kursverksamhet som går under vårt nya projekt- "Traditionellt hantverk och hållbart byggande". Vi tycker att timberframe är ett fantastiskt sätt att bygga på, där man som normalt händig faktiskt kan bygga sig ett eget hus.

Vädret under veckan var kanon med något kyligare dagar mitt i veckan. Samling kl 8 då Jack började med att visa tillvägagångssätt i de olika momenten, på ett pedagogiskt och inspirerande vis (som han är känd för). Som på alla Jack's kurser arbetar man enbart med handverktyg och det är av flera skäl, bl a säkerhet, vilket är bra med tanke på att kursen vänder sig till främst nybörjare. Det är en fröjd att se hur deltagarna blir inspirerade av byggsättet och trots spridning i kunskap blev resultatet väldigt bra.

Det mesta timret sågade vi själva och det var furor från centrala Östersund, som fälldes av Torsta skogsutbildning som en del i deras utbildningen. Under helgen 19-20/5 hade vi

vårmarknaden på Jamtli som lockade 6.500 personer som fick se resningen av stommen på söndagen och det lockade många och frågorna haglade. Det var verkligen lyckat att ha detta arrangemang i samband med vårmarknaden.

Efter kursen for jag och Jack på en resa österut och vi besökte Murberget, något byggnadsminne på vägen, kröp på kyrkvind och tog en avkopplande dag i urskogen i närheten av vår gård.

Alla deltagare fick Jack's bok samt medlemskap i föreningen Stolpverk Norden! / Mats Almlöf

REKO-festival på Nääs

Stolpverk Norden var på plats, byggde och demonstrerade.

Ta-i trä, byggnadsvårdsdag i Äskhults by

Här var vi också på plats och delade ut- och spred information om föreningen.

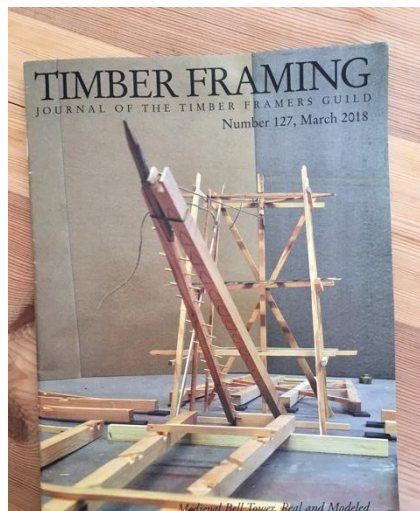

Johan ritat på syllarna. Foto CJ.

Timber Framers Guild, nyhetsbrev till medlemmar i SN

TFG kom under seminariet med det generösa erbjudandet att alla våra medlemmar kan registrera sig och få nätupplagan av TFGs nyhetsbrev och info gratis under 2018. Det tackar vi för! *Vi återkommer mer när vi vet hur det kommer att gå till*

Kuriosa; Många känner nog igen framsidan på den senaste publikationen. En av artiklarna handlar om forskningsarbetet kring medeltida klockstaplar i Sverige skriven av Mattias Hallgren, som tillsammans med nätverket Traditionsbärarna och GU forskar på området.

Den senaste publikationen av Journal of the Timber Framers Guild

Lokal stolpverksträff i Stora Mellby

En lokal stolpverksträff hölls den 27 juni utanför Nossebro. Den här gången blev vi inbjudna till en fantastisk verkstad i stolpverk som saknade el, maskinerna drivs med trampor. Fokus var på verktygsvård och på att spana in verkstaden och maskinerna. Vi blev bjudna på grillad korv och kvällen avslutades med ett kvällsdopp. Stort tack Magnus Jakobsson för inbjudan och gästfriheten!

Håll utkik på vår Facebook sida när inbjudan till träffarna kommer ut.

Frida trampar och sågar.

Verkstaden som är en före detta butik och lager.

Pågående arbete

Styrelsen arbetar vidare med det löpande arbetet och hemsidan. Det planeras en blogg där man kan skicka in artiklar som publiceras. Vi avser också att starta en stängd Facebookgrupp för medlemmar, göra en karta över var medlemmarna geografiskt håller till så att vi lättare hittar varandra. Kartan är stängd och bara för medlemmar vilket är kompatibelt med den nya lagstiftningen i Europa.

Vi arbetar med att samla fler inspirerande bilder till hemsida eller blogg. Tips! När du lägger upp bilder på stolpverk på sociala medier så passa gärna på att tagga med #stolpverknorden!

Ett första exempel på detta kommer här från en av våra danska medlemmar:

Dansk oldtids mest ambitiøse egetræskonstruktion genopføres i Lejre

Med kridtsnor, loddebræt og kædesav. Og over 150 sjællandske egetræer.

Magnus Frimer-Larsen, TIMBR

Samtlige bilder utom nr 7, credit to Magnus Frimer Larsen

Som underentreprenør for det københavnske tømrer- og snedker-firma A/S Julius Nielsen & Søn har jeg de seneste måneder haft den glæde at bidrage til et stort opslået byggeprojekt for arkæologiformidlingscentret Sagnlandet Lejre i Lejre, Danmark.

Projektet, del af en større udvidelse af centret, støttet af A.P. Møller- og Augustinus-fonden (henholdsvis 65 og 10 mio. danske kroner), er simpelthen genskabelsen af dansk oldtids mest ambitiøse tømmerkonstruktion – en 60 meter lang vikingehal, hvis stolpespor Roskilde Museums arkæologer udgravede i 2009, blot to kilometer fra den nye placering i Sagnlandet.

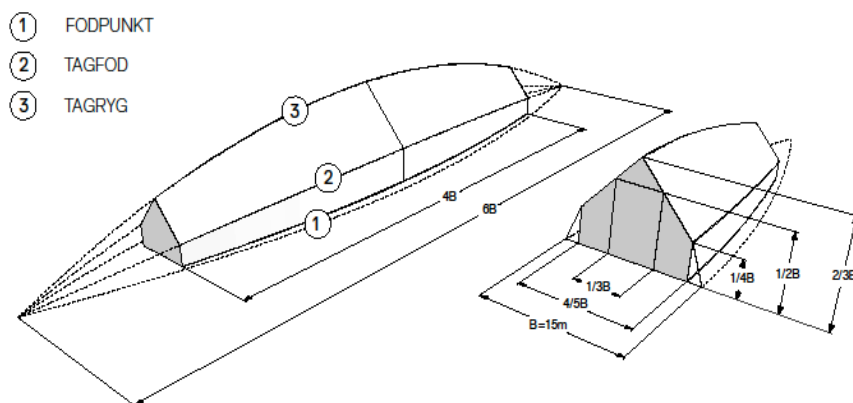
Rekonstruktionen af 800-tals-hallen er sammenstykket af stolpesporene i udgravningen, som danner planen, forskellige fund af samtidige modeller af bygningen, og konstruktionsdetaljer fra blandt andet 1200-tals-laderne ved Cressing temple (Essex, England) og norske stavkirker fra 1100-tallet.

Hallen består af ni tværgående moduler eller bind af varierende bredde, forbundet på langs af en enkeltkrum topås, to dobbeltkrumme mellemåse, og dobbeltkrumme fodåse direkte ovenpå hammerbånd mellem facadestolperne.

Tømmeret skæres lokalt hos Bondeskovgaard savværk, af (blandt andet) over 150 danske egetræer, som er fældet på Sjælland – ved Lellinge og i Taastrup skov ved Østved. De kolossale Taastrup-ege er såkaldt kåret skov, som ekstraordinært fældes fordi kronerne beskadigedes under tung sne i 2015.

Der er tale om tømmer i op til 16x16 tommer – stort set rent kerneved – og krumvoksede stykker til kopbånd, som er udvalgt efter skabelon og firet ned fra kronerne forud for fældningen.

Sagnlandet Lejre]

Hallens geometri, en leg med cirkelslag af tre forskellige r Hallens geometri, en leg med cirkelslag af tre forskellige radier. Den skibsagtige konstruktion blev bygget på klamp – det vil sige med et grundmål, som bjælker og stolper placeres efter, á la den amerikanske 16 fod og 6 tommer lange rod, som ofte udgør en halv bredde og en fuld højde til overkanten af topremnen i Midtvestens 1800-talslader.

Fire tømrere – tre hos hovedentreprenøren og jeg selv – tilvirker stykkerne på et gulv med tilstrækkelig længde til at vi har kunnet lave en sammenhængende opsnøring af halvdelen af hallens plan.

Vi har på samme gulv opsnøret ét modul ad gangen – kridtsnorslag på gulvet loddet op på tømmeret med loddestok – skåret stykkerne, samlet modulet og boret naglehuller. Og så et nyt modul.

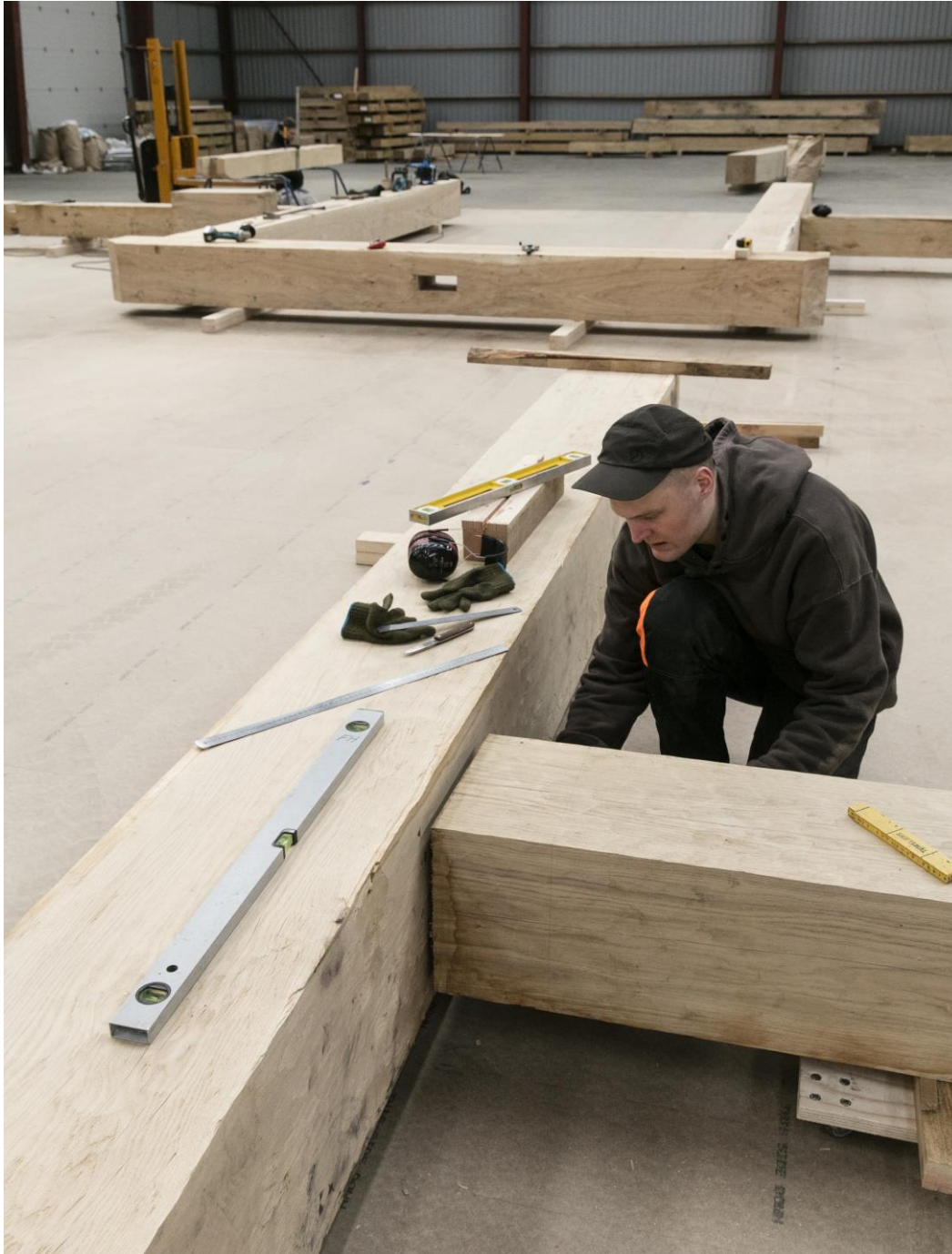
Mange stykker indgår i flere opsnøringer, eksempelvis spændriglerne, som mellemåsene indfældes i. En del samlinger må simpelthen skæres på pladsen, fordi opsnøringssituationen er halvumulig eller i hvert fald for omstændelig.

[Foto 6_credit: Magnus Frimer-Larsen]

Opsnøring af kopbånd med loddestokke.

[Foto 7_credit: Ole Malling]

Stikbjælker og tagstolper har vi for det meste parallelforskudt vandret ind på de tilstødende stykker, for at opnå tætte samlinger i det uregelmæssige bredbillede tømmer (hånd- eller maskin-bilet hos Bondeskovgaard). Ved vandret parallelforskydningen kan man let overføre et par ekstra punkter hvis tømmeret er meget uregelmæssigt.

[Foto 8_credit: Magnus Frimer-Larsen]

På andre stykker igen skærer vi efter en skabelon, samler forsøgsvis og skærer så imellem med en fukssvans til samlingen er tæt.

Samlingerne, hver især gennemprøvede i 3D-belastningssimuleringer af A/S Eduard Troelsgård rådgivende ingeniører, er mestendels naglede og kilede tap/taphuls-samlinger med to, tre og fire tommer brede tapper. Her et eksempel på en mere kompliceret samling – vinklet forbindelse mellem stikbjælke og hjørnestolpe.

De fleste

snit skæres med elektriske Makita-kædesave med 45 cm sværd. Det er et all-in-one værktøj og en ret kreativ og tidsbesparende løsning i den her situation, hvor de ujævne flader og mange knækkede snit ofte gør rundsaven ulempe. Finishen bliver konsekvent, og præcis når der skæres for med stanley-knive og undertiden dyksav på skinne for at undgå flosset kant.

Kommande händelser:

Stolpverkskurs i skiftesverk 26-28 juli, Hörby.

Jakob Nilsson kommer hålla en stolpverkskurs i skiftesverk 26-28 Juli i Hörby.
Pris 3000 + moms för 3 dagar.

För anmälan och mer info, kontakta Jakob på jakob@gogalund.com
Läs mer om Gögalund här; www.gogalund.com/kurser samt facebooksidan Gögalunds Såg & Hantverk.

Timber frame-kurs med Josh Jackson, 6-12 augusti 2018 på Gotland

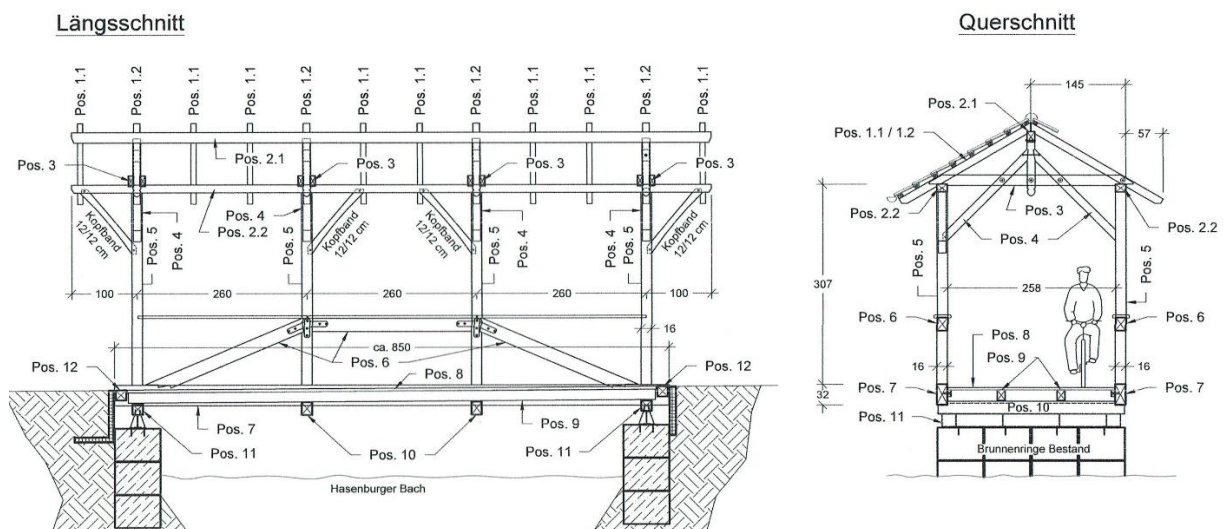
I kursen lär man sig att bygga solida stolpverksbyggnader i square rule-teknik. Josh Jackson från Middlesex i Vermont är kursledare. Under kursen byggs en lada, 24 x 40 fot.

All information om kursen hittar du på www.byggnadsvardsforetagen.se, under *kurser och seminarier*.

Kursen anordnas av Henrik Larsson, Hummelbos Byggnadsvård AB, henrik.larsson@conservation.gu.se

Kesarukai i Lüneburg, Tyskland den 8-22 juli.

Kesarukain "att hyvla tillsammans" börjar närma sig och de sex deltagarna från Sverige skärper verktyg och skaftar yxor och förbereder verktyglådorna. Vi ser fram emot att följa byggandet av stolpverksbron i ek.

Stolpverksträff och studiebesök i Göteborg till hösten.

Välkommen på studiebesök i början av hösten! I samband med nästa styrelsemöte kommer vi att ha ett studiebesök och kolla in det magnifika taklaget i Kronhusbodarna i Göteborg. Kronhusbodarna hette ursprungligen Giötheborgz Tyghuhs och det uppfördes mellan 1643 och 1654 och är Göteborgs näst äldsta profana byggnad, efter residenset. Byggnaden användes som lager för garnisonens tygmateriel som kanoner, andra vapen, spannmål och mat.

Alla som vill är hjärtligt välkomna att delta. Vi återkommer med datum och tid! Efter studiebesöket går vi ut och äter och umgås.

Kronhusbodarna i Göteborg. Lånad bild från internet.

Kurs i virkesklassning, certifierad virkesmätare

Christer Uddh som hade en föreläsning i Mariestad om virkesklassning kommer att hålla kurs i detta till hösten. Det är många av oss som skulle ha nytta av att behärska detta. Vi återkommer om detaljer.

Rapport från vår medlem Joni Lidberg från ett projekt i Härjedalen

Under vinter och vår har vi byggt ett uthus / traktorgarage i byn Ljungdalen, Härjedalen med ett gammalt järnvägsmagasin som förlaga. Järnvägsmagasinet som finns i Björbo i Dalarna, byggdes runt år 1906 i en stolpverksteknik med mestadels 8" x 8" virke i stommen. Takstolarna har en spännvidd på nio meter och är byggda av 8" x 6" timmer. Vi har byggt med tappar i stavar, strävor och takstolar men liksom våra föregångare också tillåtit oss att använda ett antal järn och lite 6" och 8" spik (på härjedalska kallade "drevlingar"). Slutresultatet blev en byggnad med en invändigt fullt synlig stolpverkstomme som ger ett gediget och estetiskt tilltalande uttryck.

/Joni Lidberg

(Kommentar angående layout och sättning av nyhetsbrevet. Vi ämnar försöka öka vår kompetens på detta område, det finns ju en del att göra...)

Långsiktiga planer:

Under årsstämman diskuterades Gesälls- och mästarbrev för timmermän i de olika nordiska länderna. Systemen skiljer sig en del åt, i Sverige har det nyligen återinförts efter en tid i dvala.

I Sverige vill vi utvidga de praktiska proven så att de också kan innefatta stolpverk och inte bara liggtimring. I föreningen kommer vi nysta vidare i mästarbrevens system och hoppas att vi som förening kan ha mer tyngd i frågan. Det är ett långsiktigt mål. Om du är intresserad att vara med i en arbetsgrupp som rör gesäll- och mästarbrev så är du varmt välkommen att höra av dig!

Hoppas vi ses på stolpverksträffen och studiebesöket i Kronhusbodarna!

Glad sommar önskar,

Stolpverk Norden

